

# Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr., za četrt leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravitelstvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobijo se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oglasila se plačuje od navadne vrstice, če so natisnjeni enkrat, po 3 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

## Iz državnega zbora.

(Konec.)

Naj vam vendar še iz zadnjih dveh sej še sledeče naznamim. Po velikem prizadevanju predsednika Abrahamoviča se je posrečilo v torek, dne 1. junija, da se je sprejel predlog finančnega odseka, naj vlada preiskuje vse tiste okraje, za katere so razni državni poslanci prosili nujne podpore. Med temi okraji, za katere se je prosila nujna potreba, sta tudi brežiški in kozjanski okraj. Že predzadnjič sem vam povedal, kakšno srce imajo nemškoliberalni poslanci za trpeče ljudstvo. Temu naj še dostavim, da, ko je predsednik Abrahamovič izrekel svojo željo, naj se obravnava o predlogih finančnega odseka, je izjavil prusak Schönerer: »Imamo druge, starejše nujne predloge zastran jezikovnih naredb; o teh obravnavajmo!«. Predsednik je odgovoril na to: »Vem, da so vloženi drugi nujni predlogi; toda tudi v prejšnjem zborovanju se je o nujnih predlogih za podporo ubogega ljudstva vselej precej obravnavalo, ko je finančni odsek izvršil svoje delo«. Nato je vtihnil vendar tudi siloviti Schönerer.

Večina državnega zbora je v sredo, dne 2. junija že pred zborovanjem vedela, kaj se ima zgoditi ta dan. V imenu večine je prečital takoj ob začetku zborovanja vitez Javorski izjavo, da večina ni kriva, ako državni zbor ne reši nobenega dela. Ker vidi, da ni mogoče dovršiti razgovora o adresi, kakor jo je sklenil adresni odsek, popusti za zdaj to stvar. Na to se vzdigne ministerski predsednik grof Badeni in izreče sledeče: »Ker se v zbornici godijo nezaslišane reči in se ne more mirno zborovati, se sklene vsled cesarskega povelja državni zbor«.

Po seji so imele razne skupine državnega zbora svoja posvetovanja. Zvečer pa so imeli slovanski, rumunski in nemški katoliški poslanci skupno večerjo, katere se je udeleževalo okoli 150 državnih poslancev. Pri tej večerji so se vršili razni jako pomenljivi govori. Vsebinska teh nagovorov pa je bila, da večina državnega zbora ostane nerazvezljiva in trdna: »Mi terjamo za sebe svoje pravice, pa damo pravico tudi drugim narodom«. Krščanska slovanska narodna zveza je imela v četrtek, dne 3. junija predpoldne še eno dolgo sejo, pri kateri se je naznanilo, da so svetli cesar ravno tisto predpoldne sprejeli predsedništvo državnega zbora ter izrazili svojo nejevoljo nad razgrajevalci in kričači v državnem zboru. Nadalje se je naznanilo, da so isti dan sprejeli svetli cesar tudi načelnike vseh 7 skupin večine državnega zbora namreč: Viteza Javorskega izmed Poljakov, dr. Kaizla izmed Čehov, dr. Dipauli-ja izmed katoliških Nemcev, grofa Palfyja izmed čeških veleposestnikov, grofa Falkenheina izmed katoliškega središča, deželnega glavarja bukovinskega izmed Rumunov in

dr. Šusteršiča izmed Slovencev, Hrvatov in Rusov. Sploh se tolmači ta zadeva tako, da so svetli cesar hoteli očitno za znamje dati svojo nejevoljo nad onimi nemškimi liberalci, ki so preprečili uspešno delovanje v državnem zboru.

Imenovani možje, katere so cesar sprejeli, so se zdaj tesno zavezali med seboj, da ostanejo združeni do tistega časa, ko se zopet skliče državni zbor. Govorilo se je ves čas, kar je zboroval državni zbor, da vlada ne mara za zdajšnjo večino državnega zbora, da hoče v večini imeti tudi liberalne veleposestnike. Če bi se to zgodilo, da stopijo v večino državnega zbora liberalci, bi bila to za nas Slovence velika nesreča. Če pa zdajšnja večina trdno skupaj drži, se nam kaj hudega ni bati.

## Pred važnimi izpremembami.

(Dalje.)

Zahteva večine obsega štiri točke; prva je: večje pravice posameznim kraljestvom in deželam; druga: pravična izvršitev enakopravnosti vseh narodov v državi; tretja: gojitev pravega verskega mišljenja in npravnosti, in četrta: plodno delo za gospodarsko in socialno povzdigo vseh slojev prebivalstva. Z ozirom na predmet, kojega obravnavamo, imamo govoriti le o prvih dveh; v njih leži misel naše »Združene Slovenije«.

Oglasili so se že razni naši časopisi, da izrekó svoje mnenje o teh dveh točkah in sicer v smislu, katere posledice bi imele za nas Slovence, ako bi se uresničili kar tako, in kako se naj izvršita, da nam bode ta v največji prid. Nam Slovencem je pri tem prašanju treba biti posebno previdnim. Kdo ne uvidi, da smo štajarski Slovenci izgubljeni, ako se deželi da več pravic? Saj nam ni večje sovražnice od deželne vlade, ki je z deželnim zborom vred nemškoliberalna; primorskim in koroškim Slovencem godilo bi se jednako. Zato je ljubljanski list »Slovenec« že naglašal, da se z ozirom na štajarske, koroške in primorske sobrate sme le takrat privoliti v razširjatev pravic raznih dežel, če se nam Slovencem preje ali ob enem zagotovi popolna enakopravnost, in sicer potom jezikovnega zakona, a ne samo potom naredb, katero vlada vsak čas lahko prekliče.

»Slovenec« torej misli, da nam jezikovni zakon zajamči enakopravnost; mi nismo tega mnenja. Ali ni zakon, in še takozvani državni osnovni zakon, torej jeden najimenitnejših, ki pravi, da imajo v Avstriji vsi narodi iste pravice, da se v Avstriji nikdo ne sme siliti k učenju drugega jezika, izvzemši onega, ki hoče imeti javno službo, kakor se to n. pr. sedaj zahteva od nemških uradnikov na Češkem in Moravskem? Kako se pa

izvršuje ta zakon nasproti nam Slovencem? To ravno je naša večna tožba, naš večni boj, da se ta zakon ne izvršuje. Če n. pr. krajni šolski svet zahteva, da se slovenska deca podučuje v slovenskem jeziku, in če tudi vsa občina jednoglasno to zahtevo izreče, povsod se zahteva oziroma prošnja odbije: pri okrajnem, pri deželnem šolskem svetu in pri ministerstvu; le pri najvišjem sodišču našli smo še v vseh takih slučajih pravico; to le je izreklo: ti ministerstvo, ti deželni in ti okrajni šolski svet, zagrešili ste se zoper državni osnovni zakon, ker se ga niste držali in storili ste slovenski občini krivico itd. Človek bi pričakoval, da bo kar po prvi taki razsodbi učno ministerstvo izdalo naredbo, ki ukazuje, v vseh šolah, katere vzdržujejo in obiskujejo Slovenci, ima se učiti v materinščini, nemški le takrat in toliko, ako in kolikor stariši sami zahtevajo. Toda, kdor kaj tacega pri nas v Avstriji pričakuje, ta se močno moti. Lep zakon bo, ki se izvršuje še le po dragih in dolgotrajnih rekurzih! Tako pa ne delajo samo učne oblasti, ampak tudi pravne, kakor na pr. okrožno sodišče v Celju. Zatoženca, ki je bil trd Slovenec, izpraševalo je le nemški ter ga obsodilo na vislice, ne da bi revež bil razumel, kaj se mu je prisodilo, in bil vedel, zakaj. Na srečo so ga presvetli cesar pomilostili, pravimo na srečo, kajti čez nekoliko let, ki jih je bil prebil v temni ječi, izkazala se je njegova nedolžnost. Podobnih slučajev se je samo pri celjskem sodišču dogodilo že mnogo. Tako se v Avstriji spoštujejo in izvršujejo zakoni, ki bi dali Slovencem in sploh Slovanom to, kar veselega srca uživajo Nemci in Lahi. Mi Slovenci radi tega ne moremo imeti v zakon, ki nam izreče pravico do kake dobrote, nobenega zaupanja. In zato pravimo: To ni nič, ako se nam jednakopravnost izreče potom zakona.

Tudi »Südsteirische Post« je že svetovala, kako bi si naj postljali, da bi nam bilo prav prijetno. Pravi, naj delamo na to, da se združijo Štajarska, Koroška, Kranjska in Primorsko v jedno celoto z jedno upravo, z jednim deželnim zborom. V tej celoti bi Slovenci imeli malo večino, če bi vlada volilni red izpremenila, če bi nam krščanski Nemci zvesto pomagali in če in če. — Bežite s takimi »nasveti«, ne delajte zgage in ne motite ljudi! Ali še nimamo dosti prepira za narodne pravice? Ali bi se v tej novo skovani deželi za nas Slovence kaj izpremenilo? Pa še nekaj. Dopisovalec naš omenjenega časnika razpostavlja prav po otročje po novi deželi, ki jo imenuje Karantanijo, razne urade, šole, društva in dr., da se nam celo »Marburger Zeitung« po vsej pravici posmehuje. Ali bo nas vlada, ki nas itak tako rada prezira, jemala v poštev, ako se s takimi otročarijami sami pred vsem svetom smešimo? Kadar preudarjamo, bodimo pametni, resni in previdni; kadar pa gre za dosego storjenega sklepa, zraven še energični in vztrajni!

Čitali smo tudi v »Edinosti«, jako dobro urejanem tržaškem časniku, in ne le enkrat, predlog, kako se naj prvi dve točki zahtev vladne večine izvedeta. »Edinost« pravi: »Deželam naj se dovoli več pravic in sicer samouprava v materijelni blagor ljudstva, zajedno pa naj se skrbi, da tudi duševne koristi manjšin ne pridejo v nevarnost. Za nas je tako osiguranje conditio sine qua non, ker smo v manjšinah po deželnih zbora — seveda izvzemši Kranjsko. A do takega osiguranja pa moremo priti le tako, da se zasnujejo organi, katerim bode skrbeti za kulturne potrebe vseh delov posamičnih narodov, ne gledé na politične meje. »To se nam zdi jedino pravo. Tega ne bomo dosegli, da bi se iz kronovin, v kojih bivamo, izločila naša zemlja ter združila v novo kronovivo; to so prazne sanje, če jih kedo ima. Politično in gmotno moramo ostati, kjer smo:

štajarski Slovenci z Nemci skupno v deželi štajarski itd., politične meje torej ostanejo, kakoršne so; kulturno t. j. v oziru na duševno življenje moramo Slovenci biti zase; vsi, bodisi štajarski, ali kranjski, ali koroški ali primorski moramo biti združeni v celoti; v kulturnem oziru med nami ne sme biti mej; višji šolski nadzornik ljudskih šol na pr. ima skrbeti za vse slovenske ljudske šole, daj si bodo na Štajarskem, ali na Kranjskem, ali na Koroškem ali na Primorskem za vso slovensko zemljo velja jeden višji šolski svet, itd. Skratka v šolstvu moramo biti za-se.

(Dalje prih.)

## Cerkvene zadeve.

### Cerkvene slovesnosti v Rimu.

(Konec.)

Nekaj posebnega je bilo po darovanju. Po darovanju namreč oni, ki so prosili, da bi se sveta moza pristela svetnikom, prinesejo papežu razna darila in sicer: dve velikanski sveči, lepo ozaljšani s slikami iz življenja obeh svetnikov in s papeževim grbom, tri manjše sveče, tudi lepo okrašene, dva kruha prevlečena s srebrnim in zlatim papirjem, dva majhna sodčka vina, tudi posrebrnena in pozlačena, potem dve torti, tri gajbe z živimi ptiči; v jedni sta dva goloba, v drugi dve grlici, v tretji pa majhni ptički — bili so trije podobni našim vrabcem. Ta navada je v cerkvi jako stara in ima globok pomen. Sveča pomeni Kristusa. Vosek pridela čista in nedolžna čebelica, tako je tudi Kristus vzel svojo človeško naravo iz prečište Device. Plamen sveče pomeni božjo naravo Kristusovo, ki razsvetljuje ves svet in ki je bil zlasti svetnikom vodilna luč v njih življenju. Kruh je podoba duhovne jedi, katero daje Kristus svojim izvoljenim, vino pomenja posvečujočo milost božjo, ki človeka krepi in redi za večno življenje, torta pomeni zvestobo do Boga, golobi pomenijo duše zveličanih; ta pomen imajo že v katekambah. Za vsakega svetnika se darujejo posebej isti darovi.

Ko so darove izročili sv. očetu, se je maša nadaljevala. Nepopisno krasno so peli pevci nalašč za to zloženo »Cantate Domino« (pojte Gospodu), zlasti je ganil vse odpev aleluja, katerega je pelo 170 dečkov visoko v kupoli. Zdelo se je res, kakor bi prihajali iz nebeskih višav glasovi angeljskih korov, ki so ta dan slavili vnebohod Gospodov in poveljanje obeh novih svetnikov.

Nov slovesen trenutek je bil pri povzdigovanju. Dasi je bilo do 60.000 ljudi v cerkvi, vendar je nastala čudna tihota. In ko je Jagnje božje po mašnikovih besedah prišlo na oltar v podobi kruha in vina, zadonele so zopet iz višave srebrne trobente. Najhujšega nevernika je moral ganiti ta nepopisljivi prizor. Na koncu sv. maše so papež še enkrat podelili blagoslov in s tem je bila slovesnost končana — ob jedni uri popoldne. Zopet so vzdignili papeža in nesli pod nebom iz cerkve. Ker je bilo prepovedano ploskati in upiti, je občinstvo z robci mahal v pozdrav papežu. Zdelo se je, kakor bi beli metulji letali po zraku. Ko so pa papeža nesli proti izhodu, ni se moglo ljudstvo več premagovati, ampak je iz tisočerih grl zagromelo: Evviva il Papa — živeli papež! Hitro potem so papež odšli v svoje zasebno stanovanje, škofje so šli vsak po svojo navadno obleko, ljudstvo pa se je kakor roj vsipavalo na Petrov trg. — Vkljub toliki množici ni se pripetil nikakšen nered in nikakšna nesreča. V cerkvi so sicer nekateri omedleli, toda zdravniška pomoč je bila že pripravljena.

Na Petrovem trgu so v silni gneči prevrgli težek